

PIŠI

WRITE *it*
RIGHT

PRAVILNO

**Vodič za Harvardski („autor-datum“)
sistem navođenja referenci**

Jerald Cavanagh
Padraig Kirby

PIŠI PRAVILNO

*Vodič za Harvardski („autor-datum“) sistem
navođenja referenci*

Izdavač: Univerzitet Crne Gore, Podgorica

Za Izdavača: Prof. dr Božo Krstajić

Prevodilac: Jelena Terzić

Priredili: Prof. dr Mitar Mišović
Prof. dr Božo Krstajić
Mr Bosiljka Cicmil Vuković

Štampa: Artgrafika, Podgorica

Tiraž: 5000

Prevod i izdanje publikacije uz saglasnost autora.

Finansirano sredstvima Tempus projekta 517117-Tempus-1-2011-1-IE-Tempus-JPHES „Razvoj informacijske pismenosti za cjeloživotno učenje i ekonomiju zasnovanu na znanju u zemljama Zapadnog Balkana“

Šta se podrazumijeva pod navođenjem referenci?	4
Koji sistem navođenja referenci treba da koristite?	4
Harvardski („autor-datum“) sistem	4
Koji su njegovi osnovni elementi?	5
Zašto je potrebno da navodite reference?	5
Šta je plagijarizam?	5
Primjeri plagijarizma	6
Dozvola za citiranje, preštampavanje ili adaptaciju	6
Kako navođenje referenci funkcioniše?	6
Šta je citiranje?	6
Upotreba direktnih citata	7
Kako se citira u tekstu	9
Navođenje sekundarnih referenci	10
Navođenje broja stranica u tekstu: neka pravila	10
Upotreba tabela, crteža, slika i grafikona u tekstu	12
Lista referenci	13
Razlike između liste referenci i bibliografije	13
Sastavljanje liste referenci ili bibliografije	13
Primjer liste referenci	14
Datum i mjesto izdavanja	15
Izdavač	16
Naslovi	16
Skraćenice i inicijali	17
Upotreba velikog slova	17
Parafraziranje	18
Primjeri parafraziranja	18
Parafrazirati ili koristiti citate?	19
Kratki vodič za navođenje referenci	19
Endnote i Endnote Web.....	37
Bibliografija	37
Zasluge	37

Predgovor

Piši pravilno: vodič za Harvardski („autor-datum“) sistem navođenja referenci je prevod priručnika *Write it right: A Guide to the Harvard [‘Author-Date’] Referencing System*, koji je u upotrebi na Institutu za tehnologiju u Limeriku, Irska (Limerick Institute of Technology), a koji se odnosi na razne aspekte u vezi sa pisanjem radova, korišćenjem literature i informacionih izvora i načinom njihovog citiranja i navođenja. Vodič je preveden u okviru Tempus projekta *Razvoj informacijske pismenosti za cjeloživotno učenje i ekonomiju zasnovanu na znanju u zemljama Zapadnog Balkana*, koji Univerzitet Crne Gore realizuje u partnerstvu sa Institutom za tehnologiju u Limeriku u cilju razvijanja informacijske pismenosti i unapređenja upravljanja informacijama. Realizacija navedenog projekta protiče istovremeno sa pripremom naše akademske zajednice da se sistemski pozabavi pitanjem koje se tiče pisanja radova u skladu sa načelima akademske etike i prevencijom plagijarizama. Pošto je Univerzitet Crne Gore rješavanje problema plagijarizma prepoznao, preventivno, kroz adekvatno preventivno djelovanje, prevod ovog dokumeta je jedan od osnovnih doprinosa aktivnostima Univerziteta u tom pravcu.

Visokoobrazovne institucije u svijetu, kao i stručni i naučni časopisi, koriste različite izvorne ili prilagođene standardizovane metode prikazivanja korišćenih izvora u pisanim radovima, poznatije kao sistemi, odnosno stilovi citiranja i navođenja referenci. Najpoznatiji od njih su: Harvardski stil, APA stil (koji je razvila American Psychological Association - Čikago), AMA stil (koji je razvila American Medical Association), Oksfordski stil i dr. Harvardski sistem se danas najčešće koristi u prirodnim i društvenim naukama i preporučuje se upravo zbog svoje jednostavnosti. Kako su svi ovi stilovi razvijani u okviru pojedinih naučnih organizacija i institucija, njihova upotreba se preporučuje za određene oblasti, ali, u konačnom, izbor određenog sistema je potpuno slobodan, s tim što se mora dosljedno sprovesti i poštovati.

Pošto na Univerzitetu Crne Gore (kao i na fakultetima i institutima) do danas nije usvojen standardizovani priručnik, odnosno uputstva za pisanje autorskih radova (osim pojedinačnih smjernica i uputstava predmetnih nastavnika), odlučili smo da u okviru navedenog projekta, našoj akademskoj zajednici, prije svega studentima i budućim istraživačima, predstavimo jedan priručnik na temu citiranja i navođenja korišćenih izvora koji će poslužiti za pripremu radova na svim akademskim nivoima, a posebno kao jedan od izvora za izradu navedenih uputstava i smjernica. S tim u vezi, koristimo priliku da svim članovima akademske zajednice, posebno studentima, ukažemo na značaj pravilnog korišćenja izvora informacija, odnosno njihovog adekvatnog navođenja u svim vrstama autorskih radova.

Priručivači

Molimo vas da imate u vidu da postoje različite verzije Harvardskog sistema navođenja referenci, a ova brošura je samo vodič; ukoliko imate bilo kakve nedoumice u vezi sa navođenjem referenci, treba uvijek da se konsultujete sa svojim profesorom.

Šta se podrazumijeva pod navođenjem referenci?

Kada pri Institutu¹ pišete zadatak, od vas se zahtijeva da i u tekstu svog zadatka i u listi referenci² na kraju zadatka naznačite da ste u svom radu koristili ideje i pisani materijal drugih autora. Ova praksa odavanja priznanja autorima je poznata kao navođenje referenci. U svom radu možete navoditi sljedeće primjere izvora:

- knjige;
- članke iz časopisa;
- članke iz elektronskih časopisa;
- internet stranice, slike, fotografije, crteže i dijagrame;
- elektronsku poštu (email);
- društvene medije;
- video, DVD, film i audio snimke;
- novine;
- konferencijske radove;
- radio/TV emisije (molimo vas da provjerite kod svog profesora da li se njihova upotreba preporučuje u vašem zadatku)
- ličnu komunikaciju;
- intervju (ako je u pitanju lični intervju, uvijek morate tražiti dozvolu osobe koju ste intervjuisali prije nego što iskoristite taj materijal);
- teze i ostale akademske radove.

Koji sistem navođenja referenci treba da koristite?

Postoji mnogo različitih sistema navođenja referenci koji su široko zastupljeni u akademskom pisanju. LIT (Limerick Institute of Technology) priznaje 2 sistema:

- Autor-datum sistemi, opštepoznati kao Harvardski ili APA (American Psychological Association).
- Numerički sistemi koji se ponekad nazivaju fusnotni, endnotni ili *Vankuverski*.
Ovaj vodič se bavi isključivo Harvardskim sistemom.

Harvardski („autor-datum“) sistem

Postoje dva dijela „autor-datum“ sistema navođenja referenci.

- Autor i datum³ se navode u samom tekstu rada (ovo se naziva **citiranje** ili **navođenje referenci u tekstu**).
- Svi izvori navedeni u tekstu uključuju se u **listu referenci** na kraju rada.

1 Limerick Institute of Technology

2 Pod ovim terminom se kod nas najčešće upotrebljava izraz *literatura*.

3 Pod ovim terminom se kod nas najčešće upotrebljava izraz *godina*.

Koji su njegovi osnovni elementi?

	Autor	Godina	Naslov članka	Naslov publikacije	Volumen i broj	Mjesto izdavanja	Izdavač	Izdanje	Broj stranica	Web adresa	Datum pristupa
Knjiga	●	●		●		●	●	●			
Poglavlje u knjizi	●	●	●			●	●	●	●		
Članak u časopisu (štampani ili PDF)	●	●	●	●	●				●		
Članak u časopisu (web)	●	●	●	●	●					●	●
Web sajt	●	●		●						●	●

Zašto je potrebno da navodite reference?

- Stičete priznanje za istraživanje i naporan rad koji ste uložili, što će doprinijeti dobroj ocjeni (Epigeum 2011).
- Dobijate povratnu informaciju o svom radu, tako da možete razumjeti kako da poboljšate i razvijete sposobnost pisanja i jasnog izražavanja.
- Ukazivanjem na odnos prema prethodnim istraživanjima i tekućim akademskim debatama u vašoj disciplini, vaš sopstveni rad se postavlja u odgovarajući kontekst.
- Priznavanje uticaja drugih autora na vaš rad i pravljenje jasne razlike između njihovog rada i vaših sopstvenih ideja, pokazuje vaš intelektualni integritet.
- Pronalaženjem vaših izvora i njihovim detaljnijim proučavanjem, vašem se čitaocu omogućava da izvrši dalje istraživanje teme.
- Plagijarizam može biti nenamjeran i posljedica nepažnje, ali je ipak plagijarizam. Ne zaboravite da su profesori veoma uspješni u otkrivanju plagijarizma, jer vladaju relevantnom predmetnom literaturom i mogu prepoznati promjene u stilu pisanja.
- U slučajevima ozbiljnog, dokazanog plagijarizma mogu se primijeniti disciplinske procedure.

Šta je plagijarizam?

Plagijarizam je „namjerno ili bezobzirno predstavljanje tuđih riječi, misli ili ideja kao sopstvenih, bez njihovog navođenja, a u vezi sa podnošenjem akademskog rada, bez obzira da li se on ocjenjuje ili ne“ (University of North Carolina, 2009).

Primjeri plagijarizma

- **Kopiranje djelova teksta** bez upotrebe navodnika i bez odgovarajućeg navođenja, na primjer, skidanje teksta sa enciklopedijskih sajtova ili online istraživačkih radova ili kopiranje radova studenata koji su pohađali isti kurs prethodnih godina.
- **Kopiranje teksta** i pravljenje veoma malih izmjena, bez odgovarajućeg navođenja. Ovo je primjer neprihvatljivog parafraziranja.
- **Kopiranje slike ili fotografije sa interneta**, bez odgovarajućeg navođenja. Ako koristite slike zaštićene autorskim pravom, morate, takođe, pribaviti dozvolu od vlasnika autorskih prava.
- **Potpuno ili djelimično kopiranje** inženjerskih crteža neke druge osobe.
- **Kopiranje melodije pjesme** u zadatku komponovanja pjesme, bez navođenja ili bez dozvole vlasnika autorskih prava (ukoliko je ona potrebna).
- **Korišćenje tabelarnih proračuna druge osobe**, bez odgovarajućeg navođenja.
- **Dupliranje svog sopstvenog rada**, podnošenjem, na primjer, skoro istog rada za dva različita zadatka.
- **U programiranju**: korišćenje koda koji je razvila neka druga osoba, bez navođenja osobe koja ga je razvila (Epigeum 2011).

Dozvola za citiranje, preštampavanje ili adaptaciju

Ukoliko uključujete duže citate ili uključujete preštampane ili adaptirane tabele, slike ili crteže, može vam trebati **pisana dozvola** od vlasnika rada koji je zaštićen autorskim pravima.

Termin **preštampavanje** ukazuje da je materijal reprodukovan tačno onako kako se pojavio u originalu, bez izmjena i u iste svrhe (npr. upotreba direktnih citata).

Termin **adaptacija** odnosi se na modifikaciju materijala, tako da postane prikladan za novu svrhu (npr. parafraziranje). Autor snosi odgovornost da sazna da li je potrebna dozvola od vlasnika autorskih prava i da je pribavi za sve radove.

Kako navođenje referenci funkcioniše?

Navođenje referenci se sastoji od 2 osnovna elementa:

- Citiranje - navođenje izvora u okviru teksta;
- Lista referenci – detaljna lista referenci koje su citirane u okviru teksta.

Šta je citiranje?

Ukoliko ste koristili ideju iz neke knjige, članka u časopisu, itd., morate to navesti u svom tekstu. Ovo se naziva citiranje.

Citiranje koje ističe autora

Ovaj metod citiranja daje značaj prezimenu autora, kao sastavnom dijelu rečenice, sa datumom i brojem stranice u okruglim zagradama (ukoliko direktno citirate, broj stranice je neophodan).

Primjer

Gregg (1994, p. 7) describes the primary function of the comma as the setting off of 'non-essential expressions that interrupt the flow of thought from subject to verb to object or complement.'

Citiranje koje ističe informaciju

Ovaj metod citiranja daje značaj informaciji, a detalji potrebni za navođenje reference navode se na kraju citata u zagradama.

Primjer

Limited fossil resources and severe environmental problems 'require new sustainable electricity generation options' (Zhao 2008 p. 3).

Upotreba direktnih citata

Citate treba koristiti štedljivo, birati ih pažljivo, koristiti u kontekstu i integrisati u tekst i tačno reprodukovati (uključujući riječi, pravopis, interpunkciju, upotrebu velikog slova i parafraziranje originalnog autora). Politika LIT dozvoljava autorima da koriste najviše tri slike ili tabele iz članka u časopisu ili poglavlja u knjizi, jedan odlomak teksta kraći od 400 riječi ili serije odlomaka koje ukupno imaju manje od 800 riječi, bez traženja zvanične pisane dozvole od autora.

Citat se koristi:

- ako bi promjena riječi dovela do pogrešnog tumačenja;
- ako glavni argument treba da bude zabilježen kao dokaz;
- ako je važno komentarisati, pobiti ili analizirati izražene ideje;
- ako je to naročito lijep ili snažan izraz.

Kratki citati

Kratki citati (kraći od 30 riječi) treba:

- da budu uključeni u rečenicu tako da ne narušavaju kontinuitet vašeg pasusa;
- da imaju jednostruke navodnike;
- da imaju tačku nakon citata;
- da zadrže istu veličinu fonta.

Dugi citati

Dugi citati (duži od 30 riječi) treba:

- da budu uvedeni sopstvenim riječima;
- da počnu novim redom;
- da po pravilu (tj.1.27cm), u cjelini budu uvučeni od lijeve margine;
- da budu u jednorednom proredu;
- da budu napisani manjim fontom za citiranje, što znači da treba smanjiti veličinu fonta sa 12 na 10.

Odvojte citat od uvodnog izlaganja jednim praznim redom. Uvodno izlaganje se završava dvotačkom (:). Odvojte citat od teksta koji slijedi jednim praznim redom. Ovo je niže ilustrirano.

Primjer

Gregg (2001 p. 4) emphasizes the place of the semicolon in academic writing:

The semicolon has always been a neurotic creature, continually undergoing an identity crisis. After all it is a half comma and half period, and from its name you would think it is a half colon. It is hardly any wonder, then, that a lot of people are half crazy trying to determine who the semi-colon really is and what its mission in life is supposed to be.

Navodnici

Navodnici se ne koriste za duže citate. Kada se koristi dugi citat koji ističe informaciju, tačka se stavlja nakon posljednje rečenice citata, iza navoda, kao što je niže prikazano.

Primjer

Gregg cautions against careless use of punctuation:

One important caution about punctuation. If you find it particularly hard to determine the appropriate punctuation for a sentence you have written, the chances are that the sentence is improperly constructed. To be on the safe side, recast your thought in a form you can handle with confidence. In any event, do not try to save a badly constructed sentence by means of punctuation (Gregg 2001, p. 4).

Izostavljanje riječi u citatima

Da biste izostavili neke riječi u citatima, koristite tri tačke (...). Citat i dalje mora zadržati isti smisao.

Na primjer:

Gregg (1994, p. 7) describes the primary function of the comma as the setting off of 'non-essential expressions that interrupt the follow of thought from subject to verb to object or complement...and it separates elements within a sentence to clarify their relationship to one another'.

Ukoliko citat ne počinje od početka rečenice, treba koristiti tri tačke, kako bi se to saopštilo čitaocu.

Na primjer:

...many writers have difficulties with the use of capitalization in essays (Gregg 20014, p. 10).

Dvostruki citati

Za dvostruko citiranje, to jest, citat u okviru citata - koristite duple navodnike u okviru jednostrukih navodnika:

“When your mama was the geek, my dreamlets” are the first words in Katherine Dunn’s *Geek Love* and this book explores how a family of freaks who are the grotesque attractions in their own carnival accept themselves and use their status as freaks to leverage themselves to a position of power’.

Kako se citira u tekstu

Kada citirate nečiji drugi rad, uvijek morate navesti autora/urednika i datum izdavanja. Ako rad ima dva autora/urednika, prilikom citiranja u svom radu morate navesti oba imena. Koristite samo autora i datum; nemojte navoditi naslov, mjesto izdavanja, itd., jer se ovi potpuni detalji o izvoru navode u listi referenci na kraju vašeg eseja.

Primjer: Autor citiran u tekstu:

O’Brien (2001) emphasizes the importance of wind energy for the national economy.

Primjer: Autori citirani u tekstu:

The work of O’Brien & Ryan (2001) stresses the importance of renewable energy for the rejuvenation of economies.

Za rad koji ima tri ili više autora/urednika treba koristiti skraćenicu *et al.* nakon imena prvog autora.

Primjer:

The work of O’Brien et al. (2001) emphasises the progress Ireland has made in the field of renewable energy in recent years and suggests future developments.

Za rad istog autora i iste godine izdavanja kao i ranije citirani rad, uz datum izdavanja morate koristiti malo slovo, kako biste napravili razliku između ta dva rada.

Primjer:

The work of O’Brien (2001b) emphasizes the need for appropriate financing to be made available for renewable energy projects.

Citiranje poglavlja iz knjiga koja su napisali različiti autori

Neke knjige mogu sadržati poglavlja koja su napisali različiti autori. U ovom slučaju, treba citirati autora koji je napisao poglavlje, a ne urednika knjige.

Primjer:

Smith (2004) demonstrates the value of...

U listi referenci: Smith, A. (2004) Innovative solutions to saving energy in Healey, M, Scott, P (eds.) *Alternative energy demystified*, London: McGraw-Hill, 65-89.

Navođenje sekundarnih referenci

Ako čitate izvor jednog autora – u našem primjeru O'Brien (2009), a on citira ili navodi rad drugog autora (u našem primjeru Murphy 2004), vi možete citirati ili navesti izvorni rad (npr. rad Marfija iz 2004), kao sekundarnu referencu.

Uvijek je najbolje da pokušate pronaći izvornu referencu, a sekundarne reference treba koristiti samo ukoliko je teško doći do izvornog rada. Morate imati na umu da u sekundarnoj referenci izvorni rad autora vidite iz nečije druge perspektive.

Primjer navođenja u tekstu:

A study by Murphy et al (2004 cited by O'Brien 2009) discusses the role of wind power in alleviating Ireland's dependence on imported fossil fuels.

ILI

O'Brien (2009) cites the role of Murphy et al (2004) which looks at the role of wind power in alleviating Ireland's dependence on fossil fuels.

Primjer navođenja u listi referenci:

O'Brien, J. (2009) *The development of wind power energy in Ireland: a qualitative and quantitative study*, London: MacMillan.

Navođenje broja stranica u tekstu: neka pravila

Ime autora(ā):

- Koristite samo prezime;
- Za 2 autora koristite prezimena oba autora povezana sa „&”. **Napomena** – ampersend (&) treba koristiti samo prilikom citiranja – a **ne** u listi referenci;
- Za 3 ili više autora koristite prezime prvog autora i *et al.*

Godina:

- Navedite sve četiri cifre za godinu.

Stranice:

- Koristite skraćenicu *p.* za jednu stranicu i *pp.* za opseg stranica;
- Navedite brojeve za opseg stranica u potpunosti, npr. pp. 412-427;
- Navedite broj stranica ako direktno citirate, npr. (O'Brien 2004, p. 56);
- Ako parafrazirate, navođenje broja stranica nije od suštinske važnosti, npr. (O'Brien 2004).

Navođenje broja stranica

- Primjer citata sa jedne stranice: (O'Brien 2009, p.16).
- Primjer citata sa više stranica: (O'Brien 2003, pp. 31-32).
- Strukturirajte vašu rečenicu tako da citat uključite u tekst: According to O' Brien (2005 p. 6).

Koristite jednostruke navodnike (dupli navodnici se obično koriste za navođenje direktnog govora) i navedite broj stranice.

Primjer – kratki citat:

O'Brien (2004 p.18) acknowledges Ireland's 'overreliance on fossil fuels'.

Citate duže od dva reda stavite u odvojeni, uvučeni pasus.

Primjer – dugi citat:

O'Neill (2008: p. 43) states:

Fossil fuels take millions of years to form and reserves are being depleted much faster than new ones are being formed and so are non-renewable resources. As fossil fuels are used up, new reserves of fossil fuels will become harder and more expensive to source until it will become uneconomical to source energy from fossil fuels.

Ukoliko želite da koristite dugi citat koji je duži od 2 reda, ali želite da izostavite jedan dio teksta, neželjeni tekst možete ukloniti i zamijeniti sa „...“. Ovaj znak je poznat kao tri tačke.

Primjer

O'Neill (2008 p.43) states:

Fossil fuels take millions of years to form and reserves are being depleted much faster than new ones are being formed and so are non-renewable resources....new reserves of fossil fuels will become harder and more expensive to source until it will become uneconomical to source energy from fossil fuels.

Kada koristite citate u okviru teksta, ponekad ćete htjeti da umetnete jednu ili dvije riječi u citat, kako bi vaša kompletna rečenica bila gramatički ispravna. Da naznačite da ste umetnuli riječi u citat, morate ih navesti u uglastim zagradama.

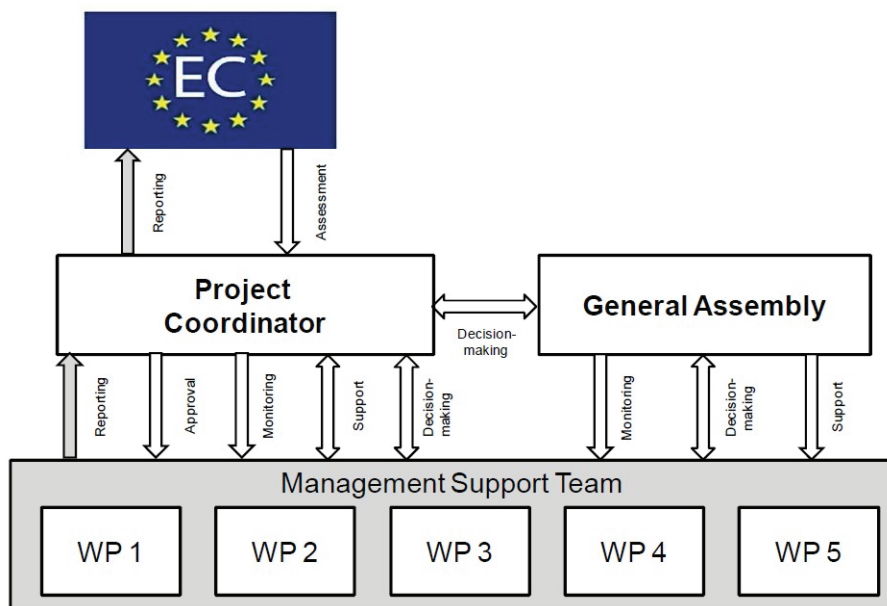
Primjer

O'Neill (2008 p. 43) states:

Fossil fuels take millions of years to form and reserves are being depleted much faster than new ones are being formed and so are non-renewable resources [and] new reserves of fossil fuels will become harder and more expensive to source until it will become uneconomical to source energy from fossil fuels.

Grafikone, dijagrame, slike, itd. treba tretirati kao direktne citate, tako da treba navesti autora(e) i prikazati broj stranica i u tekstu gdje se o dijagramu diskutuje ili gdje se on uvodi, i u opisu (objašnjenju) koje pišete za njega.

Upotreba tabela, crteža, slika i grafikona u tekstu

Figure 5. From *Management of European Union projects: a guidebook for project managers*, p. 38 by J. O' Neill and P. O' Brien, 2011, Limerick: Limerick Institute of Technology. Copyright 2011 by John O' Neill and Patrick O' Brien. Reprinted with permission.

*Molimo vas da imate u vidu da ukoliko je tabela/cртеж/slika/grafikon adaptirana – umjesto *Preštampano uz dozvolu*, treba da stoji *Adaptirano uz dozvolu*.

*Molimo vas da provjerite sa svojim predavačem/mentorom da li se od vas očekuje da u svojim zadacima koristite objavljene ilustracije. Gore prikazana slika bi se takođe pojavila i u *listi slika* u vašem eseju, disertaciji ili tezi.

Lista referenci

Lista referenci je je popis svih citiranih izvora u vašem radu, koji prikazuje knjige, časopise, itd., navedene u jednoj listi, a ne u zasebnim listama prema tipu izvora, što znači da ne stavljate knjige u jednu listu, a časopise u drugu – sve je navedeno zajedno, u jednoj listi:

- abecednim redom prema autoru/uredniku;
- knjige, članci iz štampanih časopisa, članci iz elektronskih časopisa, itd. navode se prema definisanom obrascu koga se morate pridržavati.

Lista referenci sadrži sve izvore koje ste citirali ili iz kojih ste direktno navodili.

Razlike između liste referenci i bibliografije

Lista referenci identifikuje samo one izvore koji su navedeni (citirani) u tekstu vašeg zadatka. Bibliografija se prezentuje u istom formatu kao i lista referenci, ali ona obuhvata sav materijal koji ste konsultovali prilikom pripreme vašeg zadatka. Drugim riječima, bibliografija prikazuje iste izvore kao i lista referenci, ali takođe obuhvata i sve ostale izvore koje ste pročitali ili konsultovali, ali ih niste naveli. Bibliografija omogućava da vašem čitaocu (ispitivaču) pokažete sve što ste koristili, a niste direktno naveli u provedenom istraživanju, bibliografija će pokazati vaš dodatni napor.

Sastavljanje liste referenci ili bibliografije

- Sve reference navedene u tekstu moraju se abecednim redom, prema prezimenu autora, uključiti u listu na kraju rada. Kao što je navedeno ranije, ova lista je poznata kao lista referenci. Bibliografija je popis svih radova koje ste koristili u pripremi rada, ali koji nisu nužno citirani/ navedeni.
- Ova lista ne smije biti numerisana.
- Između svake reference ostavlja se jedan prazan red.
- Kada autor nije poznat, koristite naslov.
- Reference u vašoj listi referenci moraju imati potpun opis referenci (citata) navedenih u tekstu.
- Ako imate više publikacija istog autora, navedite ih hronološkim redoslijedom, od najnovijih prema najstarijim.
- U vašoj listi referenci/bibliografiji prihvaćene su sljedeće skraćenice:
  - & (ampersend) se pojavljuje između imenā autorā, ali *samo* kada se oni pojavljuju u zagradama, prilikom citiranja/navođenja u okviru teksta, a *ne* u listi referenci.
  - (ed.) urednik
  - (eds.) urednici
  - col. kolona
  - comp(s). sastavljač/ sastavljači
  - ed. izdanje
  - et al. i ostali (i drugi)
  - n.d. ili s.d. nepoznat datum
  - no. broj
  - par. paragraf
  - s.l. bez mjesta (nepoznato mjesto izdavanja)
  - s.n. bez izdavača (nepoznat izdavač)
  - vol. volumen

Primjer liste referenci

Andrews, J. (2007) *Energy science: principles, technologies and impacts*, Oxford: Oxford University Press.

Bradford, T. (2006) *Solar revolution: the economic transformation of the global energy industry*, Ebrary, [online], available: <http://mislibsrv.lit.ie/search~S0?/tsolar+revoluition/tsolar+revoluition/-3%2C0%2C0%2C0%2CB/frameset&FF=tsolar+revolution+the+economic+transformation+of+the+global+energy+industry&1%2C1%2C/indexsort=-> [accessed 24 Feb 2011].

Burton, T. (2004) *Wind Energy Handbook*, New York N.Y.: Wiley.

Byrne, C. (2007). Renewable energy: meeting Ireland's future energy demands, *unpublished dissertation* (B.Sc), Limerick Institute of Technology.

Campbell, I.M. (1986) *Energy and the atmosphere: a physical-chemical approach*, Chichester: Wiley.

Doty, S. and Turner, W.C. (2009) *Energy management handbook*, Lilburn, GA: Fairmont Press.

Elliott, D. (2002) *Energy, society and environment: technology for a sustainable future*, Ebrary, [online], available: <http://mislibsrv.lit.ie/search~S0?/tenergy/tenergy/51,81,86,B/l856~b1096004&FF=tenergy+society+and+environment+technology+for+a+sustainable+future&1,1,,1,0> [accessed 24 Feb 2011].

Jackson, J. (2008) *Energy budgets at Risk (EBaR) : a risk management approach to energy purchase and efficiency choices*, Ebrary, [online], available: <http://mislibsrv.lit.ie/search~S0?/tenergy+budgets/tenergy+budgets/1,1,1,B/l856~b1114331&FF=tenergy+budgets&1,1,,1,0/startreferer//search~S0/tenergy+budgets/tenergy+budgets/1,1,1,B/frameset&FF=tenergy+budgets&1,1,/endreferer/> [accessed 01 Feb 2011].

Moss, K. (2006) *Energy management in buildings*, London: Taylor and Francis.

Nersesian, R.L. (2007) *Energy for the 21st century: a comprehensive guide to conventional and alternative sources*, Ebrary, [online] available: <http://mislibsrv.lit.ie/search~S0/?searchtype=a&searcharg=nersesian&SORT=D&extended=0&SUBMIT=Search&searchlimits=&searchorigarg=tnersesian> [accessed 02 February 2011].

Sahin, A.D (2004) Progress and recent trends in wind energy, *Progress in Energy and Combustion Science*, 30 (5): 501-543, available: http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&udi=B6V3M-3Y8YWF6-13&user=885412&coverDate=04%2F01%2F1998&alid=1654738037&rdoc=1&fmt=high&orig=search&origin=search&zone=rslt_list_item&cdi=5734&sort=r&st=4&docanchor=&ct=2&acct=C000047354&version=1&urlVersion=0&userid=885412&md5=50dea27f88793843afb297417215023a&searchtype=a [accessed 10 Feb 2011].

Sesto, E. and Casale, C. (1998) Exploitation of wind as an energy source to meet the world's electricity demand, *Journal of Wind Engineering and industrial aerodynamics*, 74 (2): 45-50, available: http://www.sciencedirect.com/science?_ob=ArticleURL&_udi=B6V3M-3Y8YWF6-13&_user=885412&_coverDate=04%2F01%2F1998&_alid=1654738037&_rdoc=1&_fmt=high&_orig=search&_origin=search&_zone=rslt_list_item&_cdi=5734&_sort=r&_st=4&_docanchor=&_ct=2&_acct=C000047354&_version=1&_urlVersion=0&_userid=885412&md5=50dea27f88793843afb297417215023a&searchtype=a [accessed 02 Feb 2011].

Sexton, I. (2010) Wind energy: the impact on the rural community, *unpublished dissertation* (B.Sc), Limerick Institute of Technology.

Wengenmayr, R and Buhrke, T. (2008) *Renewable energy: sustainable energy concepts for the future*, Weinheim: Wiley.

Datum izdavanja

- Datum izdavanja rada se obično pojavljuje na poleđini naslovne stranice rada (stranica impresuma).
- Ukoliko datum izdavanja publikacije nije naveden, koristite približan datum slijedeći dolje navedene primjere:

Nepoznat ili nesiguran datum izdavanja	Primjer pravila za upotrebu
Jedan ili drugi datum je tačan	(1993 or 1994)
Vjerovatan datum	1994?
Približan datum	c. 1994
Kada je poznata decenija, ali ne i godina	199-
Kada nema nikakvih saznanja o datumu (sine anno/no date)	s.a. ili n.d.

Mjesto izdavanja

- Mjesto izdavanja se navodi na jeziku na kome pišete, na primjer, na engleskom ili galskom.
- Ukoliko je navedeno više od jednog mjesta izdavanja, navedite samo prvo mjesto.
- Ukoliko se mjesto izdavanja ne može utvrditi, koristi se skraćenica *s.l.* (sine loco).
- Mjesto izdavanja je mjesto/grad. Međutim, za Sjedinjene Američke Države treba, takođe, uključiti i državu. Pogledajte tabelu ispod sa skraćenicama koje treba koristiti.

Država	Skraćenica	Država	Skraćenica
Alabama	Ala.	Montana	Mont.
Alaska	Ak.	Nebraska	Nebr.
Arizona	Ariz.	Nevada	Nev.
Arkansas	Ark.	New Hampshire	N.H.
California	Calif.	New Jersey	N.J.

Colorado	Colo.	New Mexico	N.Mex.
Connecticut	Conn.	New York	N.Y.
Delaware	Del.	North Carolina	N.C.
District of Columbia	D.C.	North Dakota	N.D.
Florida	Fla.	Ohio	Oh.
Georgia	Ga.	Oklahoma	Okla.
Hawaii	Hi.	Oregon	Oreg.
Idaho	Id.	Pennsylvania	Pa.
Illinois	Ill.	Rhode Island	R.I.
Indiana	Ind.	South Carolina	S.C.
Iowa	Ia.	South Dakota	S.D.
Kansas	Kans.	Tennessee	Tenn.
Kentucky	Ky.	Texas	Tex.
Louisiana	La.	Utah	Ut.
Maine	Me.	Vermont	Vt.
Maryland	Md.	Virginia	Va.
Massachusetts	Mass.	Washington	Wash.
Michigan	Mich.	West Virginia	W.Va.
Minnesota	Minn.	Wisconsin	Wis.
Mississippi	Miss.	Wyoming	Wyo.
Missouri	Mo.		

Izdavač

- Dvotačka (:) razdvaja mjesto izdavanja i izdavača, npr. Oxford: Oxford University Press.
- Ukoliko izdavač nije naveden, može se koristiti skraćenica *s.n.* (sine nomine).
- Obično se inicijali izdavača izostavljaju. Npr., J. Wiley se navodi kao Wiley.
- Inicijali se koriste samo ako je neophodno napraviti razliku između različitih izdavača, npr. W.H. Allen i J.A. Allen.

Naslovi

- Obratite pažnju da se **naslovi objavljenih radova** uvijek navode *kurzivom*.
- Ovo znači da se **naslovi neobjavljenih radova** nikada ne navode *kurzivom*.
- Kad su časopisi u pitanju, **naziv časopisa** se uvijek navodi *kurzivom*.
- **Naslov članka u časopisu** se nikada ne navodi *kurzivom*.
- Naziv časopisa se ne smije skraćivati. Na primjer, the *British Medical Journal* – nikad se ne smije skraćivati na *BMJ*.
- Samo prva riječ i vlastite imenice u **naslovu članka u časopisu** počinju velikim slovom.
- Sve relevantne riječi u **nazivu časopisa** počinju velikim slovom.
- U slučaju kada autor članka nije poznat, koristite naslov kao glavnu odrednicu.

Skraćenice i inicijali

- Primjeri su EPA (Environmental Protection Agency), HSE (Health Service Executive) i tako dalje. Oni se moraju pojaviti i u tekstu i u listi referenci.
- Ukoliko rad sadrži brojne reference na određeni izvor sa dugim nazivom, na primjer, Irish Society for Prevention of Cruelty to Children, mogu se koristiti inicijali, npr. ISPCC, EPA, HSE. Ostali primjeri su USA, UK.
- Prvi citat u tekstu mora uključiti i puni naziv i skraćenicu ili inicijale, a nakon toga će biti dovoljni skraćenica i inicijali. Pišite ih bez tačke.

Primjer

The Irish Society for Prevention of Cruelty to Children (ISPCC) provides activities which are child centered, placing the child as the key focus of practice. This is based on the belief that 'all children have the right to access support services'. (ISPCC 2011).

U listi referenci moraju biti navedeni i dugi naziv i skraćenica ili inicijali, na primjer:

Irish Society for Prevention of Cruelty to Children (ISPCC) (2011), *About us*, available: <http://www.ispcc.ie/About-Us/Our-activities.aspx> [accessed 28 February 2011].

Upotreba velikog slova

Vaš predavač može zahtijevati specifičan oblik upotrebe velikog slova u listi referenci.

Minimalna upotreba velikog slova	<ul style="list-style-type: none"> • Samo prva riječ u naslovima knjiga, poglavlja ili članaka u č a - sopisu piše se velikim slovom. • Imena i inicijali autora, nazivi časopisa i izdavačkog p r e d u z e ć a uvijek se pišu velikim slovom. • Ako naslov članka, knjige ili poglavlja sadrži zarez, velikim slovom se piše samo prva riječ nakon zareza, ako je vlastita imenica. Na primjer: Frame, T.R. (2009) <i>Evolution in the antipodes: Charles Darwin and Australia</i>, Sydney: UNSW Press Za nazive časopisa koristite maksimalnu upotrebu velikog slova.
Maksimalna upotreba velikog slova	<ul style="list-style-type: none"> • U nazivima periodičnih izdanja (časopisa, magazina i novina), velikim slovom pišite prvu riječ i svaku drugu riječ koja nije <i>the, a, an</i>, predlog (kao što je: <i>for, on, under, about</i>) ili veznik (kao što je: <i>and, but, or</i>).

Primjeri:

Minimalna upotreba velikog slova

Odum, H.T. (2007) *Environment, power, and society for the twenty-first century: the hierarchy of energy*, New York N.Y.: Columbia University Press.

Maksimalna upotreba velikog slova

Marsh W.M. (2010) The New User Environment: The End of Technical Services, *Information Technology and Libraries*, 29 (2) pp. 93-100.

Parafraziranje

Parafraziranje je navođenje tuđeg rada sopstvenim riječima, uz zadržavanje istog značenja.

Profesori obično više vrednuju parafraziranje nego direktno citiranje, jer parafraziranjem informacije vi pokazujete da se misaoni proces odigrao; drugim riječima, razmišljali ste o informaciji i razumjeli ono što ste pročitali. Parafraziranje vam omogućava:

- da pokažete da razumijete ono što ste pročitali i da to znanje možete primijeniti;
- da bolje izrazite vaš lični stil i nesmetan kontinuitet vašeg eseja.

Primjeri parafraziranja

Koji od sljedećih odlomaka je primjer neprihvatljivog parafraziranja, a koji prikazuje prihvatljivo parafraziranje i navođenje referenci? U ovom primjeru (Epigeum 2011) korišćen je Harvardski sistem.

Primjer: Uticaj Karla Marksa

Najprije navodimo originalni izvod, uzet iz knjige *Marx and Marxism*, koju je napisao Peter Worsley. *Karl Marx has probably affected the course of twentieth-century history more than any other single thinker. Because of this, his ideas have generated a vast output of writings, ranging from texts written by revolutionaries aimed at telling people how to do revolution - how to carry on Marx's work of demolishing capitalism and creating a new socialist society - to the many hundreds of volumes dedicated to proving that Marx was wrong about practically everything.*

Evo šta su dva studenta napisala u svojim disertacijama. Koji je od radova, ako je to ijedan od njih, prihvatljiv?

Karl Marx, the inspiration for revolutionary activity in many countries, has probably affected the course of 20C history more than almost any other thinker. Because of this, his ideas have generated a vast output of writings, ranging from books written about revolution - how to demolish capitalism and create a new socialist society - to books dedicated to proving that Marx was wrong about practically everything.

Referenca: Worsley, P., 2002. *Marx and Marxism*. 2nd ed. London: Routledge.

Worsley (2002) suggests that Karl Marx has had a significant impact on the course of twentieth-century history. He argues that Marx's ideas have led to a great deal of writing, across a spectrum from promoting his call for revolution to trying to show he was wrong in his analysis and predictions

Referenca: Worsley, P., 2002. *Marx and Marxism*. 2nd ed. London: Routledge.

Koji je prihvatljiv?

Parafrazirati ili koristiti citate?

Poželjno je da **parafrazirate** (prenosite ideje sopstvenim riječima), s obzirom da suviše **citata** (korišćenje egzaktnih riječi) može dovesti do loše napisanog zadatka. Opšte pravilo u akademskim krugovima je da bi manje od 10% zadatka trebalo da bude u obliku direktnih citata. Bez obzira da li koristite citate ili parafrazirate nećije tuđe riječi, uvijek morate navoditi reference — i u tekstu, i u listi referenci.

Kratki vodič za navođenje referenci

Štampane knjige	24
Jedan autor	24
Dva autora	24
Tri ili više autora	24
Više radova istog autora	24
Radovi različitih autora sa istim prezimenom	25
Radovi različitih autora sa istim prezimenom i istom godinom izdavanja	25
Drugo ili kasnije izdanje koje ima autora	25
Nekoliko izvora citirano odjednom	25
Organizacija ili institucija kao autor - korporativni autor	26
Knjiga sa urednikom	26
Recenzija knjige	26
Poglavlje knjige ili prilog	26
Jedan tom višetomnog rada	26
Datum se ne može utvrditi	26
Datum se može utvrditi, ali samo približno	27
Navođenje sekundarnih referenci (izvor citiran u drugom izvoru)	27
Elektronske knjige	28
Ebook u LIT online bazama podataka, npr.Ebrary	28
Članci u štampanim časopisima	28
Jedan ili više autora	28
Bez autora	28
Magazin	28
Magazin - elektronska verzija	29
Online ili elektronski časopisi	29
Članak u elektronskoj bazi podataka	29
Članak na web sajtu	29
Članak u materijalu za kurs na VLE	30

Štampani novinski članci	30
Članak sa autorom	30
Članak bez autora	30
Elektronska kopija novinskih članaka	31
Članak sa autorom (online novine)	31
Članak bez autora (online novine)	31
Članak sa autorom (elektronska baza podataka)	31
Članak bez autora (elektronska baza podataka)	31
Ostali web izvori	32
Blog	32
Materijal za kurs na VLE, npr. Moodle	32
Elektronske diskusione liste	32
Email	32
Facebook	32
Slika na internetu	32
Podcast (TVprogram)	33
Twitter	33
Web stranica	33
Wiki	33
YouTube video	33
Štampani vladini i pravni dokumenti	34
Vladine publikacije	34
Zakon	34
Sudska odluka	34
EU direktiva	34
Zakonski instrument	34
Izveštaj	34
Komisija za istragu	34
Slike	35
Slika/fotografija/ilustracija	35
Slika na internetu	35
Karta	35
Umjetnička slika	35
Umjetnička slika na internetu	35

Patenti i standardi	36
Patent	36
Standard	36
Ostali razni izvori	36
Godišnji izvještaj	36
Atlas (sa autorom)	36
Atlas (bez autora)	36
Rad sa konferencije	36
Rječnik	37
DVD	37
Enciklopedija	37
Enciklopedija (online)	37
Film	37
Zelena knjiga	37
Intervju	37
Bilješke sa predavanja (štampane)	38
Radio/Televijski intervju ili prilog	38
Radio/Televizijski program	38
Snimci – komercijalni audio	38
Govor	38
Biblija	38
Teza/disertacija	38
Prevodi	39
Bijela knjiga	39

	U tekstu	U listi referenci	
Jedan autor	A recent study (O'Brien 2005 p. 19) highlighted the 'importance of wind energy in providing a clean, sustainable solution to our energy problems'.	O'Brien, J. (2005) <i>Wind energy and its place in revitalizing economies</i> , New York, N.Y.: Wiley.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige ili izvještaja: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Dva autora	A recent study (O'Brien & Murphy 2009 p. 45) predicted that ..."	O'Brien, J. and Murphy, J. (2009) <i>Renewable energy: trends and developments</i> , London: Peacock Publishers.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Tri ili više autora	A recent study (O'Brien et al 2010 p. 101) highlighted the fact that "..."	O'Brien, J., O'Neill, J. and Murphy, J. (2010) <i>Solar power and its implications</i> , New York, N.Y.: MacMillan.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Više radova istog autora	Research (O'Brien 2005, 2006) has indicated that... ili Research reports (O'Brien 1993a, 1993b) have shown that...	O'Brien, J. (2005) <i>Wind energy and its place in revitalizing economies</i> , New York, N.Y. : Wiley. O'Brien, J. (2006) <i>Renewable energy policy</i> , New York, N.Y.: Universe Inc. O'Brien, J. (1993) <i>Renewable energy policy and politics</i> , London: Earthscan. O'Brien, J. (1993) <i>Renewable energy : sustainable energy concepts for the future</i> , New York, N.Y. : Wiley.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač. Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Kada koristite dvije studije istog autora, a različitih godina izdavanja, parafraziranje je od suštinskog značaja. Navedite ih hronološkim redom – najprije najstariju.			

<p>Radovi različitih autora sa istim prezime-nom</p>	<p>A recent report (Ryan 2008 p 64.) shows that “...”</p> <p>ili</p> <p>It was recently found that “...” (Ryan 2009 p. 14).</p>	<p>Ryan, F. (2008) <i>Renewable energy and climate change</i>, New York, N.Y.: Wiley.</p> <p>Ryan, J. (2009) <i>Renewable energies: success stories</i>, Luxembourg: Office for Official Publication of the European Communities.</p>	<p>Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.</p>
<p>Ova dva autora će se razlikovati po godini izdavanja</p>			
<p>Radovi različitih autora sa istim prezimenom i istom godinom izdavanja</p>	<p>Ryan (2004 p. 99) proposed that ‘solar panels can provide around 60% of the hot water requirements for homes and buildings’. Further investigation proved that there were notable weaknesses in this claim (Ryan 2004 p. 48).</p>	<p>Ryan, F. (2004) <i>Solar electricity</i>, New York, N.Y.: Wiley.</p> <p>Ryan, J. (2004) Ryan, J. (2009) <i>Renewable energy and climate change</i>, Oxford: Oxford University Press.</p>	<p>Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.</p>
<p>Drugo ili kasnije izdanje koje ima autora</p>	<p>According to Conway (2008 p. 90) ‘solar collectors can be particularly economical for space or water heating in large buildings’.</p>	<p>Conway, P. (2008) <i>Solar energy in building renovation</i>, 2nd ed, London: James & James.</p>	<p>Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.</p>
<p>Nekoliko izvora citirano odjednom</p>	<p>Conway (2008), McKenna (2009), O’Brien (2005) & Ryan (2004) all agree that advanced thermal conversion technologies such as gasification and paralysis offer efficient, low emission solutions for energy from municipal and industrial solid waste.</p> <p>ili</p> <p>Recent studies (Conway 2008, McKenna 2009, O’Brien 2005 & Ryan 2004) have shown that...</p>	<p>Conway, P. (2008) <i>Solar energy in building renovation</i>, 2nd ed, London: James & James.</p> <p>McKenna, P. (2009) <i>Solar collectors and their fields of application</i>, London: MacMillan.</p> <p>O’Brien, J. (2005) <i>Wind energy and its place in revitalizing economies</i>, New York, N.Y.: Wiley.</p> <p>Ryan, F. (2004) <i>Solar electricity</i>, New York, N.Y.: Wiley.</p>	<p>Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.</p>
<p>Napomena: Parafraziranje je od suštinskog značaja ako namjeravate da citirate suštinu onog s čime se svi autori slažu. Navedite ih abecednim redom, prema imenu prvog autora u svakom izvoru.</p>			

Organizacija ili institucija kao autor - korporativni autor	A Recent report (Environmental Protection Agency 2009 p. 10) suggests that 'the commonest type of pollution – organic pollution - is caused by sewage, animal manure slurries and food processing wastes'.	Environmental Protection Agency (2009). <i>A biological study of river quality in Ireland</i> , Dublin: Environmental Protection Agency.	Korporativni autor (godina izdavanja) Naslov knjige ili izvještaja: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Knjiga sa urednikom	Sandalow (2009) outlines the merits of plug in electric vehicles..	Sandalow, D.B. ed. (2009) <i>Plug in electric vehicles: what role for Washington</i> , Washington DC: Brookings Institution Press.	Ime(na) urednika(a), inicijal(i)., ur. (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Recenzija knjige	In his review of <i>Animal Spirits...</i> (Nickell 2010).	Nickell, S. (2010) <i>Animal Spirits</i> by Akerlof, G.A., reviewed in <i>The Economic Journal</i> 120 pp. 351-353.	Ime recenzenta, inicijal(i). (godina izdavanja recenzije) Naslov recenzirane knjige sa autorom(ima) knjige, recenzirano u Naslov časopisa/novina koje sadrže recenziju, volumen (broj), stranica.
Poglavlje knjige ili prilog	Smith (2004) demonstrates the value of...	Smith, A. (2004) Innovative solutions to saving energy, in Healey, M., Scott, P. (eds.) <i>Alternative energy demystified</i> , London: McGraw-Hill, 65-89.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov poglavlja/priloga, u Ime(na) urednika(a) ili sastavljača(a) knjige koja sadrži prilog, ur. [ili sast.(i)], Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije prvo], Mjesto izdavanja: Izdavač, broj stranice(a).
Jedan tom više-tomnog rada	It would appear that 'energy recovery is possible from mixed waste paper' (Dawson & Danaher 2005 p. 88).	Dawson, H. and Danaher, L. (2005) Energy studies, Vol 3, <i>Alternative energy solutions</i> , London: Penguin.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], Vol. br., izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Datum se ne može utvrditi	Robinson (n.d.) suggests that 'reliance upon market mechanisms alone will not permit realization of economically efficient levels of energy efficiency'.	Robinson, G. (n.d.) <i>Making energy efficiency work</i> , London: McMillan.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.

Datum se može utvrditi, ali samo približno	Robinson (c. 2006) suggests that...	Robinson, G. (c. 2006.) <i>Making energy efficiency work</i> , London : McMillan.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Navođenje sekundarnih referenci (izvor citiran u drugom izvoru)	Robinson's observations in 1995 (cited in O'Mahony 2000) led to... Or Without specific energy policy, 'a country would not be able to solve the acute problems like reducing greenhouse gases (GHGs) emission'. (Robinson 1995, cited in O'Mahony 2000 p. 4).	O'Mahony, J. (2000) <i>A review on global wind energy policy</i> , Oxford : Oxford University Press.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Napomena: O'Mahony je autor koji će se pojaviti u listi referenci. Ukoliko je moguće, pokušajte da pronađete primarni izvor.			

Elektronske knjige

	U tekstu	U listi referenci	
eBook u LIT online bazama podataka, npr. Ebrary	Scheer (2006 p. 2) notes that 'global consumption of fossil energy resources (petroleum, coal, natural gas) came to 5.63 billion (5,630,000,000) metric tons'.	Scheer, H. (2006) <i>Energy autonomy : the economic, social and technological case for renewable energy</i> , Ebrary [online], available: http://mislibsrv.lit.ie/search~S0?/tenergy+autonomy/tenergy+autonomy/1,1,1,B/l856~b1104793&FF=tenergy+autonomy&1,1,,1,0/startreferer//search~S0/tenergy+autonomy/tenergy+autonomy/1,1,1,B/frameset&FF=tenergy+autonomy&1,1,/endreferer/ [accessed 29 January 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov eBook, Naziv izdavača eBook [online], dostupno na: web adresa [datum pristupanja].

Članci u štampanim časopisima

	U tekstu	U listi referenci	
Jedan ili više autora	Some wind skeptics have posed a question about the direct-drive turbines now emerging from the labs (Teschler 2010).	Teschler, L. (2010) How much power does it take to run a wind turbine, <i>Machine design</i> , 82 (13), p. 8-14.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, Naslov časopisa, Volumen (broj), [ili] datum/mjesec izdavanja [u odsustvu volumena i broja], broj stranice(a).
Bez autora	The competitiveness of solar power has been.... (Cost analysis of solar chimney power plants 2009)...	Cost analysis of solar chimney power plants (2009), <i>Solar Energy</i> , 82 (3) pp. 88-111.	Naslov članka (godina izdavanja) Naslov časopisa, Volumen (broj), [ili] datum/mjesec izdavanja [u odsustvu volumena i broja], broj stranice(a).
Magazin	According to White (2010 p. 22) 'many hauliers will testify that, while technology can solve an existing problem, it often creates a new and improved problem'.	White, P. (2010) Driver training, <i>Fleet transport</i> , February 2011 pp. 22-23.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, Naslov magazina, Volumen (broj), [ili] datum/mjesec izdavanja [u odsustvu volumena i broja], broj stranice(a).
Magazin - elektronska verzija	Wilson (2010) notes that 'the explosion of interest in carrier Ethernet 'seems to be at the forefront of everyone's mind these days'.	Wilson, R. (2010) Vitesse zeros in on carrier Ethernet switch needs, <i>EDN: the design magazine of the electronics construction industry</i> , available: http://web.ebscohost.com/ehost/detail?hid=12&sid=752aa7fe-5c98-4006-bd0d-f1c22dad2e0%40sessionmgr12&vid=1&bdata=JnNpdGU9ZWlhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#db=aph&jid=NDE [accessed 28 January 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, Naslov časopisa, dostupna: web adresa [datum pristupanja].

	U tekstu	U listi referenci	
Članak u elektronskoj bazi podataka	Limited fossil resources and severe environmental problems 'require new sustainable electricity generation options' (Zhao 2008 p. 3).	Zhao, J. (2008) Prospect of concentrating solar power in China: the sustainable future, <i>Renewable and Sustainable Energy Reviews</i> , 12 (9) pp. 2505-2514, available: Science Direct [accessed 14 February 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, <i>Naslov časopisa</i> , Volumen (broj), [ili] datum/mjesec izdavanja [u odsustvu volumena i broja], broj stranice(a) [ako je primjenljivo], dostupno na: Naziv baze podataka [datum pristupanja].
Članak na web sajtu	Although the future looks good for nuclear medicine and molecular imaging, 'many health care professionals worry about the future of the nuclear medicine profession' (Delebeke & Segall 2010 p. 1).	Delbeke, D. and Segall, G. (2010) We Can't Control the Future, but We Can Plan for it, <i>The Journal of Nuclear Medicine</i> 52 (11) available: at http://jnm.snmjournals.org/cgi/reprint/52/3/24N [accessed 14 February 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, <i>Naslov časopisa</i> , Volumen (broj), [ili] datum/mjesec izdavanja [u odsustvu volumena i broja], dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Članak u materijalu za kurs na VLE	Limited fossil resources and severe environmental problems 'require new sustainable electricity generation options' (Zhao 2008 p. 3).	Zhao, J. (2008) Prospect of concentrating solar power in China: the sustainable future, <i>Renewable and Sustainable Energy Reviews</i> 12 (9) pp. 2505-2514, available: Moodle, [Accessed 17 February 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, <i>Naslov časopisa</i> , Volumen (broj), [ili] datum/mjesec izdavanja [u odsustvu volumena i broja], dostupno na: Naziv VLE, [datum pristupanja].

Štampani novinski članci

	U tekstu	U listi referenci	
Članak sa autorom	Noone (2010 p. 29) observed that there was ‘a sophisticated response to Ireland’s overly centralised planning process’.	Noone, M. (2010) Renewable energy plan halted, <i>The Irish Times</i> , July 10, p.29.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, Rubrika [ako je relevantna], Naslov novina, datum, broj stranice(a).
Članak bez autora	In the <i>Irish Times</i> (25 February 2009 p. 30) It was reported that ‘Europe’s shares fell for the seventh consecutive session as the continent’s exchanges tracked losses on Wall Street and in Asia’.	<i>The Irish Times</i> (2009) Renewable energy firms buck negative trend, February 25, p. 30.	Naslov novina (godina izdavanja) Naslov članka, Rubrika [ako je relevantna], datum, broj stranice(a).
Snažno vas podstičemo da ne koristite novinske članke bez autora. Trebalo bi da pronađete akademski prihvatljivije opise informacija koje želite da koristite.			

Elektronska kopija novinskih članaka

	U tekstu	U listi referenci	
Članak sa autorom (online novine)	Government would like us to be sourcing 40 per cent of our electricity from renewable sources (The <i>Irish Times</i> 2009).	Shortt, A. (2009) A Flexible System of Renewable Energy, <i>The Irish Times</i> , May 11, available: http://www.irishtimes.com/newspaper/innovation/2009/0511/1224246162408.html [accessed 15 February 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, Naslov novina, datum, dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Članak bez autora (online novine)	Government would like us to be sourcing 40 per cent of our electricity from renewable sources (The <i>Irish Times</i> 2009).	<i>The Irish Times</i> (2009) A Flexible System of Renewable Energy, May 11, available: http://www.irishtimes.com/newspaper/innovation/2009/0511/1224246162408.html [accessed 15 February 2011].	Naslov novina (godina izdavanja) Naslov članka, datum, dostupno na: web adresa [datum pristupanja].

Članak sa autorom (elektronska baza podataka)	Aubrey (1991) noted that 'wind power is the most promising renewable source now being developed in terms of its contribution to UK energy demand'.	Aubrey, C. (1991) Environment: Plugging into nature power - The Government's new targets for renewable energy, <i>The Guardian</i> , November 22 p. 23, available: Lexus Nexus UK [accessed 17 February 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov članka, Naslov novina, datum broj stranice(a) [ako je primjenljivo], dostupno na: Naziv baze podataka [datum pristupanja].
Članak bez autora (elektronska baza podataka)	The Guardian (1991) stated that 'wind power is the most promising renewable source now being developed in terms of its contribution to UK energy demand'.	<i>The Guardian</i> (1991) Environment: Plugging into nature power - The Government's new targets for renewable energy, November 22 p. 23, available: Lexus Nexus UK [accessed 17 February 2011].	Naslov novina (godina izdavanja) Naslov članka, datum broj stranice(a) [ako je primjenljivo], dostupno na: Naziv baze podataka [datum pristupanja].

Ostali web izvori

	U tekstu	U listi referenci	
Blog	Boulding (2010) asks 'what incentives are needed for society and governments to truly start taking the need for alternative energy sources seriously'.	Boulding, K.E. (2010) The end of cheap oil and gas, <i>The Renewable Energy Blog</i> [online], November 6, available: http://www.renewable-energy-blog.com/ [accessed 10 February 2011].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina objavljivanja) Predmet poruke, Naslov Bloga [online], datum postavljanja, dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Materijal za kurs na VLE, npr. Moodle	Illegal dumping of waste is a key factor in... (Smith 2010).	Smith, F. (2010) Environment lecture notes, Module: LIT 7456, <i>Environment 1</i> [online] available: http://moodle.lit.ie/login/index.php [accessed 11 February 2011].	Ime(na) autor(a)/predavača(a), inicijal(i). (godina) Naslov materijala, Šifra modula: Naslov modula [online], dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Elektronske diskusio-ne liste	According to Daly (2003)...	Daly, M. (2010) Re: Teaching physics in national schools, <i>Physics Teaching News and Comment (PTNC)</i> [online] 12 February, available: ptnc@networks.iop.org [Accessed 12 Feb 2010].	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina objavljivanja) Naslov poruke, Naslov odbora ili foruma za diskusiju [online], datum poruke, dostupno na: web adresa [datum pristupanja].

Email	OShea(2008)indicated ...		
	Email nije javni izvor informacija i zato ne bi trebalo da bude naveden u vašoj bibliografiji, ali vi možete uputiti na njegov sadržaj u tekstu, citirajući detalje.		
Facebook		O' Callaghan, T. (2011) <i>How to reference using Harvard</i> [Facebook], 11th March. available: www.facebook.com [accessed 12 March 2011].	Autor(i) (godina) Naslov stranice. [Naziv web sajta], dan/mjesec postavljanja poruke. dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Slika na internetu	If one looks at Bathing Quality Water Map of Ireland (Environmental Protection Agency 2009)...	Environmental Protection Agency (2009) <i>Bathing Water Quality Map of Ireland</i> [image online], available: http://www.epa.ie/downloads/pubs/water/bathing/2009BathingWaterQualityMap.jpg [accessed 03 March 2011].	Vlasnik web sajta (godina objavljivanja) Naslov slike [slika online], dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Podcast (TV program)	As described by Keane (2011) the Norman invasion would lead to one of the longest conquests in human history.	RTE 1 (2011) Programme two: the age of conquest, <i>The story of Ireland</i> [podcast], 22 February, available: http://www.rte.ie/player/#v=1092390 [accessed 28 February 2011].	Emiter (godina) Naziv programa, Naziv serije [podcast], datum emitovanja, dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Twitter	American President Barack Obama (Obama 2009) said...	BarackObama. (2009 July 15). <i>Launched American Graduation Initiative to help additional 5 mill. Americans graduate college by 2020</i> , available [Twitter]: http://bit.ly/gcTX7 [Twitter post]. Retrieved from: http://twitter.com/BarackObama/status/2651151366 [accessed 16 February 2011].	Naziv Twitter korisnika (godina i datum) Naslov tweet-a, dostupno na: [Twitter post]. Preuzet sa: web adresa [datum pristupanja].
Web stranica	The Environmental Protection Agency (2010) maintain that the 'quality of Ireland's environment is generally good though it has been under increasing pressure over the last decade'.	Environmental Protection Agency (2010) <i>Environment in focus</i> [online], available: http://www.epa.ie/environmentinfocus/ [accessed 17 February 2011].	Vlasnik web stranice (godina objavljivanja) Naslov [online], dostupno na: web adresa [datum pristupanja].

Wiki	Methane is is about '20 times more powerful as a greenhouse gas than carbon dioxide' (O Connor 2008).	O Connor, S. (2008) <i>Global warming</i> , available: http://green.wikia.com/wiki/Global_Warming [accessed 18-2-2011 19:55].	Naziv wiki ili ime autora(a), inicijal(i). (godina objavlivanja) Predmet stranice, dostupno na: web adresa [datum i vrijeme pristupanja].
YouTube video	RTE (2011) define the term 'tally' as...	RTE (2011) RTE election 2011- what is a tally?, <i>RTE videos [video online]</i> , available: http://www.youtube.com/watch?v=Mywu63FJPCs [accessed 28 February 2011]..	Ekranско ime autora priloga (godina) Naziv videa, Naziv serije [video online], dostupno na: web adresa [datum pristupanja].

Štampani vladini i pravni dokumenti

	U tekstu	U listi referenci	
Vladine publikacije	According to the Code of Good Practice for the use of Biosolids in Agriculture (Department of the Environment Heritage and Local Government 1999) Local Authorities should...	Department of the Environment Heritage and Local Government (1999) <i>Code of good practice for the use of biosolids in Agriculture</i> , Dublin: Fehily Timoney.	Korporativni autor (godina izdavanja) Naslov knjige ili izvještaja: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Zakon	According to the Freedom of Information Act (1997)...	<i>Freedom of Information Act</i> (1997), No 13/1997, S. 47, Dublin: Stationary Office.	Naziv zakona (uključujući godinu), Br., odj. [ako se odnosi na odjeljak], Grad: Izdavač.
Sudska odluka	In another case (Merriman v Dublin Corporation Dublin County Council 1993)... the judgement...	<i>Merriman v Dublin Corporation Dublin County Council</i> (1993) I.L.R.M, 39.	Naziv slučaja (godina) Skraćeni naslov volumena, broj stranice.
EU direktiva	...(Council Directive 2009/125/EC...	<i>Council directive (EU) 2009/125/EC of 21 October 2009 on establishing a framework for the setting of ecodesign requirements for energy-related products.</i>	Institucionalno porijeklo (npr. Direktiva Savjeta (EU) godina/broj zakonskog propisa/Institucija od datuma donošenja o naslovu, sve italikom.
Zakonski instrument	...(Celtic Sea Prohibition on Herring Fishing 1991)...	<i>Celtic Sea Prohibition on Herring Fishing 1991</i> , (No. 2) Order 1991, S.I. No. 23/1991, Dublin: Stationary Office.	Naslov zakonskog instrumenta s godinom, Z.I. Br./ godina, Grad: Izdavač.

Izveštaj	(Law Reform Commission 2009)	Law Reform Commission (2009) <i>Bioethics: advance care directives</i> , Dublin: Law Reform Commission.	Autor (godina) Naslov izvještaja , Broj izvještaja [ako je dostupan], Grad: Izdavač.
Komisija za istragu	(Murphy 2009)	Murphy, Y, Chairperson (2009) <i>Commission of investigation : report into the Catholic Archdiocese of Dublin July 2009</i> , Dublin : Stationary Office.	Ime autora, inicijal(i) (predsjedavajući Komisije) (godina) Naslov izvještaja , Grad: Izdavač.

Slike

	U tekstu	U listi referenci	
Slika/fotografija/ilustracija	...(Savolainen 1998)	Savolainen, V. (1998) An example of willow harvesting with direct chipping, <i>Wood fuels basic information pack</i> , Saarijarvi: Gummerus Kirjapaino, p. 67, illus.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov slike, crteža, ilustracije ili tabele, Naslov knjige koja sadrži sliku , izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač, stranica, ilustr.
Slika na internetu	If one looks at Bathing Quality Water Map of Ireland (2009)	Environmental Protection Agency (2009) <i>Bathing Water Quality Map of Ireland</i> [image online], available: http://www.epa.ie/downloads/pubs/water/bathing/2009BathingWaterQualityMap.jpg [accessed 10 February 2011].	Vlasnik web sajta (godina objavljivanja) Naslov slike [slika online] , dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Karta	(Ordnance Survey 2001)	Ordnance Survey (2001) <i>Cork</i> , sheet 78, 1: 500,000, Dublin : Ordnance Survey.	Ime autora/sastavljača / proizvođača (godina izdavanja) Naslov karte, broj lista, razmjera, Mjesto izdavanja: Izdavač (serija).
Umjetnička slika	(Vecellio c. 1509)	Vecellio, T. (c. 1509) <i>The pastoral concert</i> , oil on canvas, 65CMX81CM: Paris : Musée du Louvre.	Umjetnik (datum) Naslov, medijum, dimenzije, gdje se može naći, grad: galerija ili naziv kolekcije (ako je primjenljivo), broj pristupa (ako je dostupan) koji galerija koristi za katalogizaciju umjetničke slike.

Umjetnička slika na internetu	(Yeats 1942)	Yeats, J.B. (1942) <i>The two travellers</i> [online], available: http://onlinecollection.nationalgallery.ie/view/objects [accessed 20 February 2011]..	Umjetnik (datum) Naslov [online], dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
--------------------------------------	--------------	---	---

Patenti i standardi

	U tekstu	U listi referenci	
Patent		Markakis, K. (2010) <i>V type electric guitar footrest</i> . 08702163.O.	Ime pronalazača, inicijal(i)., punomoćnik (godina izdavanja) Naziv. Broj patenta (status, ako je u pitanju primjena).
Standard	(BS 8211-1)...	(BS 8211-1) : <i>Energy efficiency in housing. Code of practice for energy efficient refurbishment of housing</i> (1988), London: British Standards Institute.	Broj standarda: Naslov standarda (godina izdavanja), Mjesto izdavanja: Izdavač.

Ostali razni izvori

	U tekstu	U listi referenci	
Godišnji izvještaj	Galway County Council has thirty members (Councilors), who are elected from five local electoral areas (Galway County Council 2008).	Galway County Council (2009) <i>Galway County Council: annual report 2008</i> , Galway: Galway County Council.	Naziv kompanije (godina izdavanja) Naslov godišnjeg izvještaja, Mjesto izdavanja: Izdavač.
Atlas (sa autorom)	Baines & Malek (1980) locate the Pyramids of Ancient Egypt at...	Baines, J. and Malek, J. (1980) <i>Atlas of ancient Egypt</i> , Oxford: Phaidon.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov atlasa: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.

Atlas (bez autora)	The Atlas of ancient Egypt (1980) locates the Pyramids of Giza at...	<i>Atlas of ancient Egypt</i> (1980), Oxford: Phaidon.	Naslov atlasa (godina izdavanja) podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Rad sa konferencije	(Connolly & Moran 2008)	Connolly, L. and Moran, B. (2008) Financial Performance of Organic Farming, in Clavin, D. Eds. <i>Teagasc Organic Production Research Conference Proceedings</i> , Tullamore, County Offaly 2nd December 2008, Dublin: Teagasc, p. 99.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov priloga/rada, u ime urednika(a) ili predsjedava-jućeg(ih) konferencije, ur. [ili predsjedavajući], Naslov zbornika radova konferencije, Mjesto i datum konferencije, Mjesto izdavanja, Izdavač, broj stranice(a).
Rječnik (primjer knjige bez autora – referen-sni rad)	According to the Oxford English Dictionary (2005 p. 1491) 'renewable' means 'capable of being renewed'.	<i>Oxford English Dictionary (2005), Renewable 2nd Ed.</i> Oxford: Oxford University Press.	Naslov rada (godina izdavanja), izd. [ako nije prvo izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
DVD	Similarly in <i>The Silence of the lambs</i> (Demme 1990)...	Demme, J. (1990) <i>The Silence of the Lambs</i> [DVD] Beverly Hills : Orien Pictures.	Ime režisera, inicijal(i). (godina distribucije) Naslov filma [format], Mjesto distribucije: Kompanija za distribuciju.
Enciklopedija	According to the <i>Encyclopaedia Britannica</i> (2010 p. 956) 'the IMF was established towards the end of World War II, based on a modified form of the gold standard...'	<i>Encyclopaedia Britannica</i> (2010) Chicago: Encyclopaedia Britannica Inc.	Naziv Enciklopedije (godina izdavanja), Mjesto izdavanja: Izdavač.
Enciklopedija (online)	According to the <i>Encyclopaedia Britannica</i> (2010 p. 956) 'the IMF was established towards the end of World War II, based on a modified form of the gold standard...'	<i>Encyclopaedia Britannica</i> (2010) Chicago: Encyclopaedia Britannica Inc., available: http://www.britannica.com/?cameFromBol=true [accessed 17 February 2011].	Naziv Enciklopedije (godina izdavanja), Mjesto izdavanja: Izdavač, dostupno na: web sajt [datum pristupanja].

Film	The film <i>Inception</i> (Nolan 2010) depicts the secret for extracting valuable commercial information from the unconscious mind of its targets while they are asleep and dreaming.	Nolan, C. (2010) <i>Inception</i> , [Motion Picture] New York N.Y. : Warner Bros.	Ime režisera, inicijal(i). (godina distribucije) Naslov Filma [format], Mjesto distribucije: Kompanija za distribuciju.
Zelena knjiga	This green paper foresees a sustainable energy future for Ireland (Dept. of Communications, Marine and Natural Resources (2006).	Dept. of Communications, Marine and Natural Resources. (2006) <i>Green paper: towards a sustainable energy future for Ireland</i> , Dublin : Stationary Office.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.
Intervju	In an interview with Kelly (June 2010) the results of the project were detailed.		
Lična komunikacija, poput razgovora, pisama i ličnih email poruka se obično ne uključuje u listu referenci.			
Bilješke sa predavanja (štampane)	Kelly (2011) highlighted the role solar energy resources plays in...	Kelly, J. (2011) <i>Solar energy, BA4747: Renewable Energy, Technology 1</i> , 11 February, Limerick Institute of Technology, unpublished.	Ime autora(a)/ predavača(a), inicijal(i) (godina) Naslov predavanja, Šifra modula: Naziv modula, datum, Institucija, neobjavljeno.
Radio/Televizijski intervju ili prilog	In an interview on RTE Radio 1 American politician Jesse Jackson said...	Jackson, J. (2011) <i>Interview on The John Murray Show</i> [radio] RTE Radio 1, 17 February 2011, 10:15AM.	Ime autora priloga, inicijal(i). (godina) Intervju o Naziv programa [format], Naziv kanala, datum emitovanja, vrijeme emitovanja.
Radio/Televizijski program	This development was first muted on RTE's The Frontline (21st February 2011)...	<i>The Frontline</i> (2011) RTE 1, 21 February, 10.25PM.	Naziv programa (godina) Naziv kanala, Datum emitovanja, vrijeme emitovanja.
Snimci – komercijalni audio	Maxfield's music... (Maxfield 1960).	Maxfield, R. (1960) <i>Pastoral symphony</i> , track 5 of <i>An anthology of noise and electronic music</i> , Sub Rosa.	Umjetnik (godina) Naziv numere, Broj numere iz Naziv albuma, Izdavačka kuća.

Govor	Éamon De Valera's speech at the end of World War II emphasized Ireland's role.. (De Valera 1945).	De Valera, E. (1945) Éamon de Valera replies to Winston Churchill on Irish Radio 1945, [speech] 16 May, Dublin, dostupno na: http://www.youtube.com/watch?v=isNOQ3zQ2FO [accessed 28 February 2011].	Ime autora, inicijal(i). (godina govora) Naslov [ili opis, ukoliko nema naslova] govora, [govor], datum govora, Mjesto, dostupno na: web adresa [datum pristupanja].
Biblija	These particular lines (Mt 22:37-39) demonstrate...		
Reference na Bibliju i svete knjige ostalih religijskih tradicija se obično ne uključuju u bibliografiju. Šta brojevi znače?			
Sam. 14:1-6 odnosi se na tekst koji se nalazi u prvoj knjizi po Samuelu, pogl. 14, stiho-vi 1 do 6.			
Mt 22: 37-39 odnosi se na tekst koji se nalazi u prvoj knjizi po Mateju, pogl. 22, stiho-vi 37 do 39.			
Teza/di-sertacija	Byrne (2007) highlights the role of renewable energy in the Irish economy.	Byrne, C. (2007) Renewable energy: meeting Ireland's future energy demands, <i>unpublished dissertation</i> (B.Sc), Limerick Institute of Technology.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina odbrane) Naslov teze/disertacije, neobjavljena teza/disertacija (BSc, M.A., PhD, itd.), Institucija na kojoj je teza podnijeta.
Prevodi		Rancière, J. (2010) <i>Dissensus: on politics and aesthetics</i> , translated by Corcoran, S, London : Continuum.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige, preveo Ime prevodioca, inicijal(i)., Mjesto izdavanja: Izdavač.
Bijela knjiga	According to the White Paper (Commission of the European Communities 1995).	Commission of the European Communities (1995) <i>White paper on education and training: teaching and learning towards the learning society</i> , Dublin: Stationary Office.	Ime(na) autora(a), inicijal(i). (godina izdavanja) Naslov knjige: podnaslov [ako ga ima], izd. [ako nije 1. izdanje], Mjesto izdavanja: Izdavač.

Endnote i Endnote Web¹

- LIT vam pruža ove alate, kako bi vam pomogao da brzo i jednostavno pohranite i upravljate svojim referencama i da kreirate liste referenci i bibliografije za vaš esej ili disertaciju.
- Endnote je dostupan svim studentima i osoblju sa pristupom računarima u Institutu.
- Ako želite da koristite Endnote izvan kampusa (tj. kod kuće), možete koristiti Endnote Web. Za Endnote Web se možete registrovati na www.myendnoteweb.com, gdje ćete dobiti username i password.

Bibliografija

American Psychological Association (2010) *Publication manual of the American Psychological Association*, 6th ed. Washington, DC: American Psychological Association.

Anderson, J and Poole, M. (1998) *Assignment & thesis writing*, 3rd ed. Brisbane: Wiley.

Beer, D and McMurrey, D. (2005) *A guide to writing as an engineer*, New York, N.Y.: Wiley.

Central Queensland University (2003) *Referencing: the Harvard system* [online], available: <http://www.dtls.cqu.edu.au/clc/pdfs/referencing.pdf> [accessed 17 February 2011].

Crene, P and Lea, M.R. (1997) *Writing at university: a guide for students*, Buckingham: Open University Press.

Edge Hill University (2011) *Harvard referencing* [online], available: http://www.edgehill.ac.uk/documents/learningServices/Harvard_Referencing.pdf [accessed 2 January 2011].

Imperial College (2010) *Citing & referencing guide* [online], available: http://workspace.imperial.ac.uk/library/Public/Harvard_referencing.pdf [accessed 1st January 2011].

Sabin, W.A. (2001) *The Gregg reference manual*, 9th ed. Boston: Mass.: McGraw-Hill.

University of North Carolina (2009) *Instrument of student governance* [online], available: <http://instrument.unc.edu/> [accessed 24 March 2011].

Watson, G. (1987) *Writing a thesis: a guide to long essays and dissertations*, London: Longman.

Young, T.M. (2005) *Technical writing A-Z : a commonsense guide to engineering reports and theses*, New York, N.Y.: ASME Press.

Zasluge

Autor: Padraig Kirby

Urednik: Jerald Cavanagh

Dizajnerica: Monika Bukowska

Biblioteka i Centar za informacione resurse

Biblioteka i Centar za informacione resurse

Biblioteka i Centar za informacione resurse

Tempus

Univerzitet Crne Gore
Podgorica, 2014

